

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De vastis motibus iracundiæ. Deque lenibus, & moderatis. Capvt XXXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

De vastis motibus iracundiae.

Deque lenibus, & moderatis.

CAPVT XXXIV.

Motus iracundiae in oburgationibus.

Distinguendi sunt etiam nonnulli motus grandes, & vasti, quorum apud rusticos homines duros, & ceruicofos, vel etiam apud alios inueteratae malitiae viros, nonnunquam opportunus est vsus: Neque enim compositis ad eloquentiam motibus plus mouentur, quam cantilenis: Atque ut ipsi vasti sunt, & vegeti, ita etiam atrocibus plerumque, & incompositis moribus, haec tamen prudentiae dispendio tractandi, quod mihi videtur Gilda sapiens in aeri illa, contra Ecclesiasticum ordinem corruptione, cum apud ferros, & plumbeos homines res ageretur praestitisse. Ita enim incipit.

Gilda sapiens in correptione biblioth. SS. 1. 5. p. 587.

Britannia habet sacerdotes, sed nonnullos insipientes, quamplurimos ministros, sed multos impudentes, Clericos, sed quosdam raptos, subdolos, Pastores, ut dicuntur, sed occisioni animarum lupos paratos. Quippe non commoda plebi prouideat, sed proprii plenitudinem ventris quaerentes.

Deinde. Friguedinis gratia taurorum more raucos, & ad illicita infeliciter promptos, vultus arroganter in alium habentes, & sensus conscientia remordente ad ima, vel tartarum demersos.

Mox, quid ad haec dormitantibus animae oculis aspiciatis? Quid talia furdis sensuum auribus auscultatis?

Ita vir pius, in tota illa inuestiua homines tractat non molli articulo blandiens, sed quasi robustiori turba classicum canens, non curat autem, quam dispositè dicat, aut lectè, aut quibus figuris illuminet affectus, videt enim cum crassis ingenijs agendum, quibus si mollius propines iracundiam, cogeris dicere. *Me miserum! non intellexerunt.*

Oburgationum usus apud generosios animos.

Alia proflus in oburgationibus agendi ratio est, apud generosios animos, qui non temere irritandi, sed leni quadam, & honesta iracundia stimulandi sunt, quod prudentissimè, & disertissimè praestitit M. Tullius Philipp. prima in nobili illa Dolabella, & Antonij reprehensione. *Sed per Deos immortales Te enim intuens Dolabella, qui es mihi charissimus, non possum de vtriusque vestrum errore recitare. Credo enim vos homines nobi-*

les, magna quadam spectantes, non pecuniarum, ut quidam nimis creduli suspicantur, quae semper ab amplissimo quoque clarissimoque contempta est, non opes violentas, & populo Romano minime ferendam potentiam, sed charitatem ciuium, & gloriam concupisse, &c. quae alibi fusius.

Haec plane prudens, excelsa, & moderatè iracunda oburgatio. Habes eiusdem rei praclarum exemplum in oratione Germanici, vbi milites ob concitatum seditionem oburgat. *Quod nomen huic carni dabo* (non enim eos dicit ingratos, improbos, conuictos, quibus ipse adhuc egebat.)

Cornel. Tacit. l. 1. Ann.

Milites ne appellem, qui filium Imperatoris vestri vallo, & armis circumfeditis? antequam quibus tam proiecta est senatus auctoritas. Hostium quoque ius, & sacra legationis, & fas gentium rupistis.

Crimen proponit, conuictijs abstinet, stimulat etiam pristinae virtutis recordatione. *Prima ne, & vicesima legiones*, sub finem quoque asperitatem melle diluit. *Tua Diue Augusta caelo recepta mens. Tu a pater Deus imago, cui memoria*, iisdem istis cum militibus, quos iam pudor, & gloria intrat, eluant hanc maculam. Similia sunt, quae habet Lilius in oburgatione Scipionis, de quibus suo loco. In hoc certe genere grauis, & honestus, & suavis est Basilii magnus, in epistola ad virginem lapsam: Crimen enim exponit magna verborum, & figurarum amplitudine, abstinet tamen acrioribus conuictijs, nam vult corrigere, non insultare.

Basil. ad virginem lapsam. foem 543.

Vbi est ille reuerentius tuus habitus.

Vbi honesti mores, & vestis frugalis virginem decens: & honestus ex pudore rubor, & decorus ex continentia, & vigilijs afflorescens pallor, omni coloris suavitate praestantior: Quoties in orationibus impolluta lacrymas effudisti: Quot literas ad sanctos saepe exarasti, quid postulas: non ut nuptias humanas, aut hanc plenam ignominiae, & dedecoris corruptionem contraheres, sed ne a Domino IESV excideres. Quot verò numera a sponso accepisti, quid opus est dicere: conuictum cum virginibus, progressum cum iisdem, encomia virginitatis, virgineas benedictiones, literas velut ad virginem scriptas. At nunc modica aura rebellis afflata spiritus conturbasti, & venerandam illam hereditatem breuissimae voluptatis momento commutasti, quae si faucibus aliquando placuit, felle tamen

posthac amariorem experieris. Hæc fere ad verbum è Græco expressa. Deinde,

Corrupta est autem, non solum mens tua, sed cum eadem virgineum corpus scædissima libidine contaminatum. Et horrendum illud, quod pudet me dicere, sed tamen piget tacere, ardet enim velut ignis ossibus ipsis, & medullis adhærescens, nec diutius sustinere possum, *sublatis membris Christi, fecisti membra meretricis.*

Ambr. ad virgin. lapsam cap. 2. Si modo eius est quod vix credibile.

Ambros. in reprehensio- nibus Basilio acrior.

G. 9.

In eodem genere longè acerbior est D. Ambrosius. *Vnde incipiam?* quid proximum? quid ultimum dicam? Bona commemorem, quæ perdidisti. An mala desceam, quæ inuenisti? Eras virgo in paradiso Dei, utique inter flores Ecclesiæ, eras sponsa Christi, eras templum Dei, eras habitaculum Spiritus sancti. Et quotiens dico eras, necesse est, vt totiens ingemiscas, quia non es, quod fuisti. Incedebas in Ecclesia, tanquam columba illa, de qua scriptum est: Pennæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsii eius in pallore auri: splendebas, vt argentum, fulgebas, vt aurum, quando cum sincera conscientia procedebas. Eras tanquam stella radians in manu Domini, nullum ventum, nullas nebulas pertimescebas. Quæ ista subitanea conuersio? Quæ ista repentina mutatio? De Dei virgine facta es corruptio sathanae, de sponsa Christi scorum execrabile, de templo Dei fanum immunditiæ, de habitaculo Spiritus sancti, tugurium diaboli. Deinde,

Væ tibi misera, & iterum væ, quæ tanta bona parui temporis luxuria perdidisti. Quam tibi spem apud Christum Domini reliquisti, cuius membra tollens, fecisti membra meretricis. Mox ad corruptiorem conuertit orationem.

De te autem, quid dicam? Fili serpentis, minister Diaboli, violator templi Dei, qui vno scelere, duo crimina perpetrasti, adulterium utique, & sacrilegium: Sacrilegium plane,

Orat. 4. 296.

ΤΙΣ ἰφουσίσεις, καὶ ἀντιφουσίσεις ἃς ὁ δαυμάσιος ἐκείνος, καὶ τὰ ἡμέτερα διασύρων τοῖς Γραιδοῖς ἀντεπεδέκλυτο, τὸ ἐπιούμιον πῦρ ἀνάπλων, πῦρ λόγῳ δῆ- Γρημ; ἢ καλὸν γε τὸ Ρωμαίων βασιλεὺς τὰς γνάβυς ὄραν ἀσχημονέσας, καὶ γέλωτα πο-

vbi vas Christo oblatum Domino dicatum, dementi temeritate polluisti. Balthasar ille Rex Perfarum, qui in vasis Domini, quæ de templo Hierosolymis fuerant à Patre eius ablata, bibere cum suis amicis, & concubinis vsurpauit, ipsa nocte Angelii manu percussus crudeli morte punitus est. Quid de te arbitraris perditæ pariter, & perditor, & cætera.

Balthasar rex punitus.

Hæc verò etiã aduersus lapsam grandia sunt, & horrore plena. *Cesset, cesset iam violentia signentum, cesset ruboris argumentum, vbi toties membra illa dicata Christo, scelerato mœcho suis visceribus polluenda præbuiti.* Horret animus, mens tabescit, cum ad adytum sceleris peruenitur. Nam, & Medicus quamuis fortis sit animo, cum altius tamen secat vulnus, puto ex parte aliqua sustinebit horrorem. Heu perditæ, iamne intelligis omnes tibi vias excusationis omnimodis claudas? Iamne sentis, quantum tibi mali, & in carne, & in anima, nefaria libido contulerit. Non istam de te confusionem tuus expectauerat pater, qui te sibi singularem gloriam computabat. Non hunc luctum, & has lachrymas ex te sibi nasci crediderat mater, quæ partus sui gemitum per tuam virginitatem consolabatur, &c.

Ad summum post increpationes adhibet salutaria remedia.

De mixtura motuum iracundiæ.

CAPVT XXXV.

MORUS iracundiæ nonnunquam cum Sacerdotino, hoc est acri, atque mordaci risu præclare temperatur. Et hoc quidem vehiculo tubnixus affectus, aduersarios in inuestiuis vehementius afficit, atque deridendos præbet. Minus autem ad auditorum iracundiam excitandam valet, quam miserationis temperies. Hoc genere acerbè inuectus D. Gregorius in Iulianum.

motus iracundiæ quomodo temperatur.

IAM sufflationes, & reflationes, quas admirandus ille vir, doctrinæque nostræ fugilator vetulis mulierculis in contrarium ostentabat, altaris ignem accendens, quo tandem orationis loco ponemus? Præclarum enim profecto erat, Imp. Romani buccas indecore tumentes cernere, risumque ingentem non externis tantum, sed his etiã, qui-

Iracundiæ motus mixtura cum risu mordaci.